

Krista Hakkarainen

MAA ALLANI, VESI VIERELLÄNI, TAIVAS YLLÄNI

Hartausmateriaali Viitasaaren seurakunnalle

Opinnäytetyö

CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö

Maaliskuu 2020

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Maaliskuu 2020	Tekijä/tekijät Krista Hakkarainen
Koulutusohjelma Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		
Työn nimi MAA ALLANI, VESI VIERELLÄNI, TAIVAS YLLÄNI. Hartausmateriaali Viitasaaren seurakunnalle.		
Työn ohjaaja KM Sari Virkkala	Sivumäärä 24 + 1	
Työelämäohjaaja Nuorisotyöntekijä Alpo Syvänen, Viitasaaren seurakunta		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda uuden Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelman 2017 mukainen hartausmateriaali Viitasaaren seurakunnalle. Hartausmateriaalin tarkoitus oli innostaa ja rohkaista isosia hartauden pitämiseen ja uudistaa Viitasaaren rippikoulujen hartauselämää. Opinnäytetyöhön kuuluu teoriaosuus ja toiminnallinen osuus. Teoriaosuus käsitteli nuoren kehitystä ja spiritualiteettia, hartautta ja uutta rippikoulusuunnitelmaa. Toiminnallisessa osuudessa käytiin läpi hartausmateriaalin työstämistä ja materiaalin saamaa palautetta.</p> <p>Hartausmateriaali sisälsi seitsemän iltahartautta, jotka muodostivat koko leirijakson pituisen kokonaisuuden. Iltahartaudet syvensivät kunkin rippikoulupäivän oppihetkien aiheita. Hartausmateriaalia arvioitiin keräämällä palautetta leiriläisiltä, isosilta ja leirien työntekijöiltä. Palaute oli positiivista ja hartausmateriaalin arvioitiin toimivan hyvin.</p>		

Asiasanat Hartaus, Hartausmateriaali, Rippikoulu, Rippikoulutyö, Spiritualiteetti.
--

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date March 2020	Author Krista Hakkarainen
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis EARTH BELOW ME, WATER BESIDE ME, HEAVEN ABOVE ME. Devotional material for Viitasaari parish.		
Instructor M.Ed Sari Virkkala	Pages 24 + 1	
Supervisor Youth worker Alpo Syvänen, Viitasaari Parish		
<p>The purpose of this thesis was to create devotional material for Viitasaari parish, following the new confirmation school plan, Big Miracle 2017. Devotional material was to inspire and support big sisters and big brothers in devotionals that they hold and bring new ideas to the devotional life of Viitasaari parish. The thesis contains two parts: theory and practical part. Theory discussed youth development and spirituality, devotional and the new confirmation school plan. The practical part was about the development of devotional material and feedback that the material received.</p> <p>The devotional material includes seven devotionals and together they make a coherent story. The devotionals deepened the topics discussed in the daily lessons. Feedback was used to assess the devotional material and it was gathered from campers, big sisters and big brothers and from camp workers. The feedback was positive, and the devotional material was regarded functional.</p>		
Key words Confirmation school, confirmation work, devotional, devotional material, spirituality.		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT.....	3
2.1 Hartausmateriaalin tekeminen.....	3
2.2 Viitasaaren seurakunnan rippikoulujen hartauselämän kehittäminen.....	3
3 NUOREN KEHITYS.....	4
3.1 Kognitiivinen kehitys.....	5
3.2 Hengellinen kehitys.....	6
4 SPIRITUALITEETTI.....	8
4.1 Raamattu.....	9
4.2 Musiikki.....	10
5 RIPPIKOULU.....	12
5.1 Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017.....	13
5.2 Rippikoulun oppimissisällöt rippikoulusuunnitelman mukaan.....	14
6 HARTAUUS.....	16
6.1 Suuri Ihme ja hartaus.....	17
6.2 Hartaus rippikoulun käytännössä.....	18
7 HARTAUUSMATERIAALIN TYÖSTÄMINEN.....	19
7.1 Lummenniemi 1 -rippikoululeiri.....	20
7.2 Lummenniemi 2 -rippikoululeiri.....	21
7.3 Palautteen koonti.....	22
8 POHDINTA.....	23
LÄHTEET.....	25
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Minulle hartaudet ovat hetki hiljentyä Jumalan kanssa. Kun pidän hartauksia tai osallistun niihin, rauha laskeutuu ylleni. Hartaudet ovat minulle merkityksellisiä ja päätin pian, että tahdon tehdä jonkinlaisen hartausmateriaalin opinnäytetyökseni. Puhuin asiasta Viitasaaren seurakunnan nuorisotyöntekijän kanssa ja hän kannusti minua eteenpäin. Kun opinnäytetyö tuli ajankohtaiseksi asiaksi, kysyin olisiko Viitasaaren seurakunnalla kiinnostusta hankkeista minulta uuden rippikoulusuunnitelman lähtökohdista lähtevä hartausmateriaali. Intoa oli ja tämä hartausmateriaali onkin Viitasaaren seurakunnalle tilaustyönä tehty.

Minä olen alkujani viitasaarelainen ja kävin oman rippikouluni Viitasaarella. Sen jälkeen olin pitkään mukana isostoiminnassa ja siksi minulle oli luonnollista tehdä opinnäytetyöni seurakuntaan, josta olen ponnistanut maailmalle. Oli nostalgista palata Lummenniemen leirikeskuksen järvimaisemiin, paikkaan, jossa olen tehnyt ensimmäiset hartauteni.

Olen aina ollut tarinankertoja tyyliltäni, eli kun pidän hartauksia, yleensä kirjoitan hartaus-tekstin itse. Olen kyllästynyt käyttämään Kerron sinulle tarinan -sarjaa, koska olen selannut ne moneen kertaan läpi ja tarinat mitä niistä ole löytänyt eivät ole sopineet haluamaani tunnelmaan. Oma prosessini hartauden tekoon on hyvin inspiraatiopohjaista, yleensä minulla on jonkinlainen tunnelma tai sanoma minkä haluan jakaa ja etsin siihen sopivia osia.

Tämä opinnäytetyö pohjustaa hartausmateriaalini ja kertoo, miksi olen tehnyt sellaisen materiaalin kuin olen tehnyt. Käymme läpi nuoren kehittymistä, spiritualiteettia ja rippikoulua. Lisäksi kerron tarkemmin hartausmateriaalin työstämisestä ja kahdesta rippikoulusta, joissa sitä testasin.

Tein siis toiminnallisen opinnäytetyön ja minulla oli kaksi kehittämistehtävää. Puhun pohdinnassani enemmän näiden toteutumisesta, mutta voin sanoa, että seurakunnassa hartausmateriaalini otettiin vastaan hyvin. Sain paljon välitöntä palautetta työntekijöiltä heti hartauksien jälkeen ja olin itse aktiivinen palautteen kyselemisessä isosilta ja myös leiriläisiltä.

Olen ylpeä tekemästani hartausmateriaalista ja toivon että sitä voidaan käyttää pitkään. Toivon myös, että se inspiroisi muita hartaudenpitäjiä kokeilemaan siipiään omien hartauksien kirjoittamisessa ja ottamaan käyttöön vanhoja ideoita uudella tavalla. Hartausmateriaalini kantava teema, Jumala matkakumppanina, ei ole uusi idea, mutta olen toteuttanut sen tavalla, joka on minulle ominainen.

Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017 viittaa usein psalmiin 139. Myös minulle, tuo psalmi oli alkuperäinen inspiraation lähde kirjoittaessani hartausmateriaaliani ja sen sanoma ja tunnelma ovat minulle henkilökohtaisesti tärkeitä. Tahtoisin siis aloittaa tämän opinnäytetyön näillä sanoilla.

Herra, sinä olet minut tutkinut, sinä tunnet minut. Missä olenkin, minne menenkin, sen sinä tiedät, jo kaukaa sinä näet aikeeni. Kuljen tai lepään, kaiken olet mitalnut, perin pohjin sinä tunnet minun tekemiseni. Kielelläni ei ole yhtäkään sanaa, jota sinä, Herra, et tuntisi. Sinä suojaat minua edestä ja takaa, sinä lasket kätesi minun päälleni. Sinä tiedät kaiken. Se on ihmeellistä, siihen ei ymmärrykseni yllä. (Ps. 139: 1-6.)

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Opinnäytetyöni on toiminnallinen ja minulla oli kaksi kehittämistehtävää, hartausmateriaalin tekeminen ja Viitasaaren seurakunnan rippikoulujen hartauselämän kehittäminen. Tein siis hartausmateriaalin Viitasaaren seurakunnalle heidän toiveidensa mukaisesti ja testasin niitä vuoden 2019 rippikouluissa, sekä keräsin palautetta hartausmateriaalista.

2.1 Hartausmateriaalin tekeminen

Hartausmateriaalini vastaa Viitasaaren seurakunnalla huomattuun tarpeeseen uudistaa ja päivittää rippikoulujen hartauselämää uuden rippikoulusuunnitelman myötä. Hartausmateriaali sisältää seitsemän valmista hartautta, jotka kulkevat rippikoulun leirijaksolla päivien aiheiden mukaan syventäen niitä ja tuoden erilaista näkökulmaa. Hartausmateriaali on luotu Viitasaaren seurakunnan rippikoulutiimin toiveita ja ehdotuksia kuunnellen.

2.2 Viitasaaren seurakunnan rippikoulujen hartauselämän kehittäminen

Valmis hartausmateriaali vähentää isosten kynnystä hartaudenpitoon, sekä lievittää jännitystä. Materiaali myös kannustaa isosia innostumaan hartauksista ja tekemään niitä itse. Tämä materiaali tarttuu isosten jännitykseen ja olen tarjonnut vinkkejä sekä selkeät listat mitä mihinkin hartauteen tarvitsee.

Hartauselämän kehittämiseen kuuluu myös monipuolistaminen. Hartausmateriaalissani on monimuotoisia hartauksia, toiminnallisia sekä meditatiivisia, lisäksi hartaudet ovat muunneltavissa vielä pidemmälle, esimerkiksi musiikkivalinnoilla.

3 NUOREN KEHITYS

Nuoruutta kuvataan usein siirtymävaiheeksi lapsuudesta aikuisuuteen, mutta nuoruus on oma elämänvaiheensa, johon kuuluu kehityshaasteita ja -kriisejä. Nuoruus on voimakkaan kasvun aikaa, nuori kasvaa niin fyysisesti, henkisesti ja sosiaalisestikin. Kokonaisuutena nuoruuden kesto vaihtelee eri lähteiden mukaan, pisimmillään nuoruuden määritellään alkavan noin 11-vuotiaana ja loppuvan noin 25-vuotiaana. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 18.)

Elämänkaaripsykologian mukaan noin viisitoistavuotiaana ihminen on nuoruusiän varhaisvaiheen ja keskivaiheen vaihtumakohdassa. Kehityskriisit näissä vaiheissa ovat ihmissuhteen kriisi ja identiteettikriisi. Niihin kuuluu voimakas samaistuminen omiin ikätovereihin, erilaiset ihastukset ja protestointi vanhempia ja auktoriteetteja vastaan. Nuori kokoaa omaa miinänsä vertaamalla itseään ikätovereihin ja kokeilemalla omia rajojaan. (Dunderfelt 2011, 84-85.)

Nuoruus on etsimisen aikaa, nuori rakentaa identiteettiään ja minäkäsitystään. Nuori peilaa itseään ikätoverihinsa, vanhempiinsa ja ympäristöönsä. Hän elää tunteitaan vahvasti ja kritisoii itseään ja omaa osaamistaan. Nuori ikään kuin purkaa itsensä palikoihin ja kasaa ne uusien kokemusten myötä uudelleen. (Aaltonen, ym. 2003, 75-78.)

Nuoren kokemat kehityshaasteet riippuvat paljon nuoren omista voimavaroista. Esimerkiksi ympäristön liian korkeat vaatimukset nuorta kohtaan aiheuttavat nuorelle paineen, eikä nuorella ole voimavaroja kohdata kehityshaasteita. Jos taas ympäristö on nuoren tukena, on nuoren helpompi kohdata erilaisia kehityshaasteita, esimerkiksi vastuun ottamista omasta ja ympäristön hyvinvoinnista, tunteidenhallinta ja positiivisen kehonkuvan muodostaminen. Nuoruuden merkitys ihmisen kokonaisvaltaisessa kehityksessä on todella tärkeä. (Aaltonen, ym. 2003, 23.)

Käsittelen alaotsikoissani nuoren kognitiivista kehitystä ja hengellistä kehitystä. Olen valinnut ne sen takia, että kognitiivinen kehitys auttaa ymmärtämään nuoren ajatusmaailman tilannetta, sekä kehittämään sellaisia hartauksia, joiden kysymykset ja aiheet avautuvat nuorelle ja jotka nuori pystyy ymmärtämään. Hengellisen kehityksen tunteminen auttaa myös juuri nuoria koskettavan hartauden tekemisessä, ja sen kautta voi ymmärtää myös omaa vaihettaan hengellisessä kehityksessä, sillä hartaudenpitäjä puhuu aina omasta näkökulmastaan käsin.

3.1 Kognitiivinen kehitys

Kognitiivinen kehityksen osa-alueita ovat ajattelu, havaitseminen, älykkyys, lahjakkuus, oppiminen ja kieli. Yleisemmin kognitiivinen kehitys tunnetaan tiedollisena kehityksenä. Kognitiivisen kehityksen kannalta ihmisellä on kolme ikää, jolloin aivot kehittyvät kovaa vauhtia ja sen myötä tiedollinen puoli kehittyy myös. Murrosiästä noin 25-vuotiaaksi asti ihmisen aivot kehittyvät ja saavuttavat lopullisen rakenteensa. Juuri murrosiässä ihmisen ajattelu ottaa suuria askeleita mahdollistamaan monimutkaisempia toimintoja. (Aaltonen, ym. 2003, 59-60; Nuoren aivojen kehitys, 2020.)

Murrosiässä nuoren ajattelu kehittyy ja hän kykenee ymmärtämään laajempia ja abstraktimpia käsitteitä, kuten mielikuvitus ja globaali. Nuori ajattelee asioita hyvin polarisoidusti, jokainen asia on joko hyvä tai paha, nuori saattaa muodostaa mielipiteen ja pysyä sen takana ehdottomasti. Ajattelun kehitys avaa nuorelle uusia kysymyksiä, häntä kiinnostavat elämän tarkoitus, mitä kuoleman jälkeen tapahtuu ja ihmisen merkitys. Nuori pohtii elämää. (12 – 15-vuotiaan ajattelun ja moraalin kehitys, 2018.)

Nuori pohtii paljon arvoja ja ideologioita, hän ei halua välttämättä omaksua vanhempiansa arvoja kyseenalaistamatta, vaan hän haluaa löytää itselleen tärkeitä asioita. Nuoren ajattelun kehittyessä vielä enemmän, hän alkaa ymmärtää asioita eri näkökulmista, että kaikki ei ole

aina yksiselitteisen hyvää tai yksiselitteisen pahaa. Joka tapauksessa, nuoren ajattelun kehitykselle todella tärkeää ovat samalla tavalla pohtivat ikätoverit. Nuori tahtoo kuulua ryhmään, jonka ajattelutapa on samankaltainen hänen omansa kanssa. Nuori hakee kodin ulkopuolisia vaihtoehtoja elämäntavoille, uskomiselle ja arvoille. (15 – 18-vuotiaan ajattelun ja moraalien kehitys, 2017.)

3.2 Hengellinen kehitys

Amerikkalainen uskontopsykologi James W. Fowler kehitti teorian uskonnollisesta kehityksestä, jossa hän erottaa kuusi kehitysvaihetta. Fowlerin mukaan nämä kehitysvaiheet ovat aina tietyssä järjestyksessä ja seuraavat toisiaan. Tässä teoriassa hän tarkoittaa uskolla ihmisen kokemusta itsestään ja ympäristöstään, yhteydessä muihin ihmisiin. Hänen mukaansa usko on yleisinhimillistä ja kuuluu synnynnäisesti ihmisenä olemiseen. Kuitenkin Fowler on soveltanut teoriaansa kristillisen uskon kontekstissa. (Pruuki 2010, 53.)

Näistä Fowlerin kehitysvaiheista nuori on yleensä synteettis-sovinnaisessa vaiheessa, mutta tämä vaihe voi jäädä pysyväksi vaiheeksi aikuisellekin. Synteettis-sovinnaisessa vaiheessa henkilöllä on selkeä identiteetti uskon kautta ja hän ei kyseenalaista eikä kritisoi arvojaan eikä uskomuksiaan. Hän on myös vahvasti sidoksissa uskon auktoriteetteihin sekä viiteryhmään, mikä usein johtaa erilaisuuden torjumiseen. Tässä vaiheessa ihminen on eräänlaisessa tasapainossa. (Pruuki 2010, 54-55.)

Seuraavaan kehitysvaiheeseen siirtyminen synteettis-sovinnaisesta vaiheesta edellyttää tasapainon järkkymistä. Järkkymisen taustalla voi olla pettymys auktoriteettiin tai eroaminen viiteryhmästä, jossa ennen oli. Siirtyminen yksilöllis-reflektiiviseen uskoon tarkoittaa sitä, että henkilö ottaa vastuun ja katsoo kriittisesti omia arvojaan, uskomuksiaan ja asenteitaan. Tälle vaiheelle on ominaista tieteeseen uskomisen ja tieteen kannalta asioiden tarkasteleminen. Yhä

enemmän rippikouluissa ohjaajat törmäävät nuoriin, jotka ovat tässä kehitysvaiheessa. Nuoruuteen kuuluva auktoriteettien kyseenalaistaminen nostaa myös hengellisessä kehityksessä päätään. (Pruuki 2010, 55.)

Nuoret eivät oikeastaan kaipaa suoria vastauksia, vaan enemmänkin pohdintaa yhdessä ja yksinään. Rippikoulun aikana nuori saa paljon aikaa pohtia omaa hengellisyyttään ja siihen myös kannustetaan. Nuorelle on tavoitteena antaa hyvä pohja elämälle kristittynä, ei pystyttää kirkontorneja nuoren mieleen. (Köykkä 2014, 129-133.)

4 SPIRITUALITEETTI

Spiritualiteetti tarkoittaa yksinkertaisesti hengellistä elämää. Se sisältää ajatuksia rukouksesta ja hiljentymisestä, sekä uskossa elämisestä. Spiritualiteettia voisi kuvata myös kokemuksen teologiaksi, koska sille on keskeistä hengellisen elämän harjoittaminen. (Kotila 2003, 13.)

Myös Suomen evankelisluterilaisen kirkon sanasto Aamenesta öylättiin määrittelee spiritualiteetin hengelliseksi elämäksi, jossa toteutuu uskon käytännöllinen harjoittaminen, esimerkiksi mietiskelyn, messun, rukous- tai hartaushetkien tai Raamatun lukemisen kautta. Lisäksi se mainitsee termin spiritualiteetti tulevan latinan kielen sanasta *spiritualis*, joka tarkoittaa hengellistä.

Spiritualiteetti kattaa siis hengellisen elämän ja sen harjoittamisen, mutta se merkitsee myös kristillisessä kontekstissa ihmisen ja Jumalan suhdetta. Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan Jumala on luonut ihmiselle sielun, jolla ymmärtää itseään, muita ja suhdetta Jumalaan. Ja hengellisen elämän hoitamisella ihminen hoitaa Jumalasuhdettaan. (Tuominen 2005, 35-36.)

Spiritualiteettia voi harjoittaa monenlaisella eri tavalla ja on kristitystä itsestään kiinni, miten hän omaa hengellistä elämäänsä hoitaa. Olen nostanut otsikoihin kaksi, jotka kaikkein eniten osuvat hartausmateriaaliani pohjustamaan, mutta käyn läpi muutaman muunkin tavan hoitaa spiritualiteettia.

Yksi tärkeä tapa on rukous. Rukous on sydämen huokaus Jumalalle, ääneen tai hiljaisesti, sanoin tai sanoitta. Rukoilla voi yhdessä tai yksin, ei ole väärää tapaa rukoilla. Rukouksessa ihminen tuo omat pyyntönsä, kiitoksensa ja huolensa Jumalalle itsensä, muiden tai koko maailman puolesta. Jeesus itse on kehottanut aina ja kaikessa kääntymään Jumalan puoleen, sillä Taivaallinen Isä lupaa kuulla kaikki rukoukset. Rukouksen ei tarvitse olla tietoinen pyyntö Jumalalle, vaan jokainen huokaus kantaa Hänen korviinsa. (Häyrynen 2003, 259-263.)

Jumalanpalvelukseen osallistuminen on myös tärkeä tapa hoitaa spiritualiteettia. Siinä yhdistyvät pyhän ajan ja pyhän tilan ajatukset, kristittyjen yhteys ja ehtoollinen. Ehtoollinen on sakramentti. Sakramentti on pyhä toimitus, jossa yhdistyvät Jumalan sana ja näkyvä aine. Ehtoollisen sakramenttia on kutsuttu kristityn matkaevääksi, sillä siinä tullaan osalliseksi pelastuksesta ja armosta. Jumalanpalvelus myös kokonaisuutena antaa kristitylle paikan hiljentyä ja kuunnella Jumalan sanaa. (Pihkala 2003, 224-225.)

4.1 Raamattu

Raamattu on kristinuskon pyhä kirja, tai oikeammin kokoelma kirjoja. Raamattu jakaantuu Vanhaan testamenttiin ja Uuteen testamenttiin ja sisältää 66 kirjaa. Kristityt uskovat, että Raamatussa Jumala on ilmoittanut itsensä ja puhuu ihmisille suoraan. Keskiajalla kirkon Raamatuna oli latinankielinen Vulgata, mutta lännen kirkon uskonpuhdistuksen myötä alkoi Raamattujen kääntäminen. Ensimmäinen kokonaan suomenkielinen Raamattu julkaistiin vuonna 1642. (Aamenesta öylättiin – kirkon sanasto 2020.)

Spiritualiteetin näkökulmasta Raamatun lukeminen tapahtuu useimmiten vaiheittain. Ensin on perehtymisvaihe, jossa lukija lukee kertomuksen tai lyhyemmän tekstin pintapuolisesti, ja sen jälkeen keskittyy johonkin sen osaan tarkemmin. Tässä vaiheessa lukija tarvitsee muitakin lähteitä ymmärtääkseen tekstin kontekstin. (Martikainen 2003, 250.)

Toisena on syventymisvaihe, jossa lukija tarkastelee ja mietiskelee jotain tekstin lyhyempää osiota ja peilaa itseään sen sanoman valossa. Lukija löytää itsessään samoja asioita mitä teksti käsittelee ja mietiskelee omien ajatuksiensa taustoja. (Martikainen 2003, 251.)

Kolmantena on avautumisvaihe, jossa lukijalle avautuu tekstin tai kertomuksen keskeinen sanoma. Ja tämä sanoma jää elämään lukijan mieleen ja sydämeen ja kasvanut ymmärrys kannustaa lukijaa jatkamaan Raamattuun perehtymistä ja lukemista. (Martikainen 2003, 252.)

Raamatusta on paljon luettavaa ja useat Raamatun tärkeimmistä kohdista ovat kertomuksien muodossa. Esimerkkinä luomiskertomus ja Jeesuksen vertaukset rakentuvat kertomuksen lailla ja johdattavat lukijaa tai kuulijaa kerronnan keinoin saavuttamaan kertomuksen keskeisen sanoman. Uskosta puhuminen kertomusten kautta ottaa huomioon ihmisen kokonaisuuden. (Ylönen & Luumi 2002, 103-104.)

Uskoa opetetaan kertomusten kautta, esimerkiksi pyhäkouluissa lapsille opetetaan Raamattua juuri kertomuksilla. Raamatun kertomusten tarkoitus tai merkitys ei ole olla mahdollisimman tarkka historiallinen kuvaus, vaan niiden merkityksenä on jakaa kokemuksen kautta uskoa. Myös rippikoulussa on tilaa kokemukselliselle Raamatun lukemiselle ja Raamatun kokemiselle. (Ylönen & Luumi 2002, 104-016.)

4.2 Musiikki

Musiikki herättää tunteita ja luo mielikuvia ja tunnelmaa. Sillä on myös tärkeä rooli kristillisessä perinteessä virsien, hengellisten laulujen sekä instrumentaalimusiikin muodoissa. Esimerkiksi jumalanpalveluksessa musiikki on todella vahvasti läsnä. Sanotaankin että virret ovat rukoilua mutta laulettuna. Erityisesti Martti Luther ajatteli, että musiikki saarnaa evankeliumia. Tämän ajatuksen taustalla on keskiaikainen musiikkikäsite, jonka mukaan Jumala on luonut luomakunnan soimaan. Musiikin perimmäisenä tarkoituksena oli Jumalan ylistäminen, sillä Raamatusta kerrotaan enkelien ylistävän Jumalaa laululla ja soitolla. Erityisesti Psalmien kirja on ollut musiikin innoittajana. (Vatanen 2003, 317-320.)

Luterilaisessa kirkossa on siis laulettu paljon sen alkua ajoilta lähtien ja se on myös tärkeässä osassa tämän päivän rippikouluissa. Musiikin rooleja on monenlaisia, se voi olla rukousta, ylistystä, tapa kokea yhteyttä tai olla avaamassa oppiaineita. Rippikoulussa musiikki on läsnä koko päivän ajan, aina aamuhartaudesta jumalanpalvelukseen, iltaohjelmaan ja iltahartauteen. Lisäksi nuoret kuuntelevat ja soittavat musiikkia vapaa-ajallaan. Musiikin osa on siis moninainen, sekä spiritualiteetin mielessä, että nuorten omana rentoutumisena. (Vatanen 2003, 324-325; Tuukkanen 2020, 1.)

Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelmassa todetaan musiikin olevan Jumalan lahja ihmisille, mikä tuo esille luterilaisen kirkon keskiajasta asti kantamaa musiikkikäsitystä. Seurakunnan elämässä musiikki kuuluu sekä arkeen että juhlaan, hengellisiä lauluja ja virsiä voidaan laulaa missä vain. Lisäksi seurakunnan musiikki on tarkoitettu yhteiseksi. Yhteinen musiikki tarkoittaa sitä, että musiikkia ei ole tarkoitettu vain musiikin taitajille, vaan niin, että kuka tahansa saa liittyä ja olla mukana musiikissa. (Tuukkanen 2020, 1-3; Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 37-38.)

5 RIPPIKOULU

Rippikoulu on noin puolen vuoden mittainen kokonaisuus, jossa nuori tutustuu seurakuntaan, sen toimintaan ja oppii enemmän uskosta ja Jumalasta. Usein nuori osallistuu oman paikkakuntansa seurakunnan järjestämään rippikouluun, yleensä sinä vuonna, kun täyttää 15 vuotta. (Mikä rippikoulu? 2019.)

Oppikirjoina rippikoulussa toimivat Raamattu, Katekismus ja virsikirja. Erityisesti Raamatussa Jumala tulee ihmistä lähelle ja Hänen sanansa on rippikoulussa keskeisellä paikalla. Rippikoulun jumalanpalveluselämä pyörii Jumalan sanan ja sakramenttien ympärillä, sillä rippikoulu on myös ehtoolliskoulu. Myös muuta kirjallisuutta voidaan rippikouluissa käyttää, Piispainkokous on hyväksynyt joukon kirjoja, joita voidaan käyttää oppikirjoina. (Pruuki 2010, 48; Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 12-13; Piispainkokouksen hyväksymät rippikoulu-kirjat, 2020.)

Rippikoulu ja konfirmaatio kuuluvat luterilaisessa käsityksessä tiukasti yhteen. Rippikoulu on kasteopetusta, eräänlainen kastekoulu. Rippikoulussa nuorelle opetetaan siitä uskosta, johon hänet on kastettu ja mitä se merkitsee. Uskoa ei voi opettaa, mutta rippikoulu voi opettaa kristinuskon sisältöä ja auttaa ymmärtämään sitä tiedollisesti. Rippikoulu myös antaa kokemuksen seurakuntayhteydestä ja kristittyjen yhteisöstä. (Pruuki 2010, 47-48.)

Rippikoulun käytyään nuori voi osallistua konfirmaatioon, jonka jälkeen hän on täysivaltainen seurakunnan jäsen. Nuori voi käydä ehtoollisella itsenäisesti, saa äänestää 16-vuotiaana kirkollisvaaleissa ja täysi-ikäisenä voi asettua ehdolle seurakunnan luottamustehtäviin. (Rippikoulu tukee kasvua 2020; Konfirmaatio tapahtuu jumalanpalveluksessa 2020.)

5.1 Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017

Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017 on jatkumoa vuoden 2001 rippikoulusuunnitelmalle Elämä – Usko – Rukous. Uusi rippikoulusuunnitelma kehittää ja päivittää rippikoulua uuteen aikaan. Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma pyrkii nuorilähtöisyyteen ja sen perusajatuksena on se, että jokainen nuori on suuri ihme. Nuoria pyritään osallistamaan jo rippikoulun suunnitteluvaiheessa, esimerkiksi niin, että nuoret voisivat vaikuttaa rippikoulun aiheiden painotuksiin. (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 7-8.)

Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma kehittää rippikoulun spiritualiteettia erityisesti ehtoollisopetuksen lisäämisellä ja opastamalla nuoria hengellisen elämän hoitoon ehtoollisella käymällä. Lisäksi nuorten ymmärrystä seurakunnasta hengellisenä yhteisönä ja kirkon jäsenyyden eri merkityksistä pyritään syventämään. Myös konfirmaation merkitystä painotetaan juhlanä ja sitä pyritään kehittämään nuorilähtöiseksi. (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 8.)

Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma nostaa rippikoulun toiminta-ajatuksiksi seuraavan lauseen: ”Rippikoulu vahvistaa nuorten uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan ja varustaa heitä elämään kristittyinä.” Lisäksi se listaa kuusi tavoitetta, jotka antavat suuntaviivat kaikelle rippikoulun toiminnalle. Nämä tavoitteet ovat seuraavanlaisia:

1. Nuoret ovat osallisia, tulevat kuulluiksi ja saavat vaikuttaa.
 2. Nuoret kokevat yhteyttä, turvallisuutta, pyhyyttä ja iloa.
 3. Nuoret oppivat hoitamaan hengellistä elämäänsä toimien, hiljentyen ja osallistuen.
 4. Nuoret kantavat vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luomakunnasta.
 5. Nuoret löytävät merkityksiä kristinuskon keskeisten sisältöjen ja oman elämänsä välillä.
 6. Nuoret tahtovat kuulua Kristuksen kirkkoon.
- (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 19.)

Nämä tavoitteet ohjaavat rippikoulun toimintaa sen kokonaisuudessa. Useat näistä tavoitteista liittyvät toisiinsa ja monet niistä tulevat esille rippikoulun eri toimissa. Esimerkiksi hartaushetkillä pyritään mahdollistamaan nuorten pyhyiden kokemista, merkitysten löytämistä omaan elämään ja opastetaan nuoria hoitamaan hengellistä elämäänsä. (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 20-21.)

5.2 Rippikoulun oppimissisällöt rippikoulusuunnitelman mukaan

Rippikoulun oppimissisällöt on koottu nuorten ajankohtaisten kysymysten, katekismuksen, rippikoulun perinteen ja nuorisotyöntekijöiden kokemuksen pohjalta. Ne ovat asiat, joita rippikoulussa ainakin tulisi käsitellä. Oppimissisältöjen tarkoituksena ei ole ulkoa kaiken oppiminen tai pänttääminen, vaan se, että on moninaisia aiheita, joiden pohjalta rakentaa dialogista opetusmenetelmää ja saada kontakti nuoriin ja heidän elämäänsä. (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 44-45.)

Rippikoulun tavoitteiden tulee läpäistä oppimissisällöt ja opetusmenetelmät, lisäksi on hyvä kiinnittää huomiota nuorten mielipiteeseen. Oppimissisällöistä voi esimerkiksi tehdä kyselyn, jossa nuoret voivat antaa arvosanan jokaiselle aiheelle sen mukaan kuinka kiinnostava aihe on. Näin rippikoulutiimi saa tietoa siitä, mikä nuoria juuri siinä ryhmässä mietityttää, ja aiheeseen voidaan käyttää enemmän aikaa. Tokihan mitään aihetta ei jätetä pois, vaikka se ei nuoria niin kiinnostaisikaan, mutta jotta rippikoulu voisi olla nuorilähtöisempi, on hyvä ottaa selvää mistä nuoret ovat kiinnostuneita tai mitä he haluavat rippikoululta. (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 44-45.)

Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma jaottelee aiheet seuraavanlaisesti: Minä ja seurakunta; Jumala; Välitän, pidän huolta, rakastan; Meidän maailmamme; Säröillä oleva maailma; Jeesus; Pyhä Henki ja Konfirmaatio. Jokaisen aihealueen alle kuuluu vielä enemmän aiheita, mutta

esimerkiksi näin voidaan jakaa rippikoulun aiheet kahdeksalle päivälle. Olen itse jaotellut hartausmateriaalissani aiheet hieman erilaisella tavalla, sillä iltoja kahdeksan päivän leirijaksossa on seitsemän. Minun jaotteluni menee seuraavanlaisesti: Isän päivä, Pojan päivä, Armon päivä, Toivon päivä, Hengen päivä, Elämän päivä ja Pyhä päivä. Näin pystyin tiivistämään nämä kahdeksan aihealuetta ja antamaan jokaiselle päivälle sen päivän aiheita käsittelevän iltahartauden. (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 45.)

6 HARTAUS

Hartaudet ja rukoushetket muistuttavat toisiaan paljon. Kuitenkin rukoushetkillä on tarkat kaavat, kun taas hartaus on vapaamuotoisempi. Pieni rukoushetki erityisesti muistuttaa perinteistä hartautta, niille on yhteistä musiikki, Raamatun lukeminen, rukous ja puhe. Yksinkertaisimmillaan, hartaus koostuu noista neljästä osasta. Pieni rukoushetki taas sisältää mm. psalmin lukemisen, synnintunnustuksen ja synninpäästön sekä alku- ja loppusiunaukset (Kirkkokäsikirja III, 9.)

Kristillisessä meditaatio- ja retriittiperinteessä hartaushetkien viettäminen on ollut tapa rytmittää elämää ja ajankulua, esimerkiksi aamun rukoushetki Laudes tai illan rukoushetki Vesper. Myös ruokarukoukset ja -laulut kuuluvat tähän perinteeseen. (Kirkkokäsikirja I, 69-74, 79-84; Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 34.)

Hartauden vahvuus on se, että sen avulla voidaan käsitellä hyvin arkojakin aiheita. Esimerkiksi kuoleman ja surun teemoja, jotka voivat olla todella lähellä ihmistä. Hartaus antaa rauhallisen tilan käsitellä aihetta ja usein hartauden tarkoitus on saada ihminen pohtimaan, mitä tunteita tämä herättää, mitä ajatuksia minulle tästä aiheesta nousee. Hartaus on siksi samaan aikaan sekä passiivista paikalla olemista, sekä aktiivista läsnä olemista. (Köykkä 2014, 135-137.)

Hartaus on tilaisuus antaa nuorille kokemus hiljaisuudesta ja siitä, kun ihminen jaksaa kuunnella, on Jumalalla sanottavaa. Pyhän kokemusten mahdollistaminen on hartauden yksi tärkeimmistä tavoitteista. Ihminen ei voi toki vaikuttaa siihen, tuntevatko nuoret pyhyyttä, mutta jumalanpalvelustilanteet, hartaushetket ja rukoushetket ovat pyhyiden kokemuksen mahdollistajina. (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 33.)

6.1 Suuri Ihme ja hartaus

Suuri Ihme – rippikoulusuunnitelma 2017 kertoo rippikoulun olevan rukouskoulu. Päivittäisillä jumalanpalveluksilla ja hartauksilla nuori saa paljon mukaansa omaa hengellistä elämäänsä vahvistamaan. Erilaiset rukoukset, niin itse sanoitetut kuin myös ulkoa opitut antavat nuorelle esimerkkejä siitä, kuinka voi rukoilla. Hiljentymisen on hyvä olla säännöllistä ja toistuvaa. Tämä luo turvallisuutta ja levollisuutta, asioilla on tietty kaava ja tietty rytmi, vaikeivat ne aina olisikaan täsmälleen samanlaisia. Tärkeintä on jumalayhteyden tunteminen, vuorovaikutus Jumalan kanssa. (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 14-15.)

Hartaushetket voivat myös vahvistaa rippikoulun dialogisuutta. Dialogisuudella tarkoitetaan vuorovaikutusta, josta näkyvät myötätunto ja toisen arvostus. Dialogisuus vahvistaa yhteisöllisyyttä ja luo turvallisuuden tunnetta sekä näyttää nuorelle, että hänet on kuultu ja nähty. Hartaushetket, kuten dialogisuus eivät tarjoa kivenkovaa totuutta, vaan matkan kohti oivalusta ja ymmärtämistä. Dialogiin eivät kuulu oikeat vastaukset, vaan yhdessä pohdinta ja asioiden käsittely. (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 25.)

Hartaustilanteet tutustuttavat nuoria Raamattuun. Raamattu on yhä vieraampaa nuorille ja hartaushetkissä on erittäin luonnollinen paikka tutustuttaa nuoria erilaisiin raamatunkohtiin, sillä vaikka nuorilla saattaisi olla erilaisia mielipiteitä Raamatusta, hartaushetken luonne on vahvasti hengellinen ja siksi kielteisimmänkin mielestä Raamatulla on siellä paikka. Kun Raamattu tulee enemmän tutuksi, nuori ymmärtää, että Raamatun sisällöllä on merkitys jopa hänen omassa elämässään. (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 37.)

Hartaushetket vahvistavat Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelman tavoitteita ja antavat paikan nuorille tutkia hengellisyyttään. Hartaushetket myös mahdollistavat nuorille uusia kokemuksia uskosta ja pyhyydestä sekä ne syventävät rippikoulussa opittua asiaa. Hartaushetkillä on tärkeä paikka rippikoulun elämässä myös tulevaisuudessa.

6.2 Hartaus rippikoulun käytännössä

Usein rippikouluissa on hartaushetki sekä aamulla, että illalla. Aamuhartauden ovat yleisesti liikunnallisempia ja herättelevämpiä, kun taas iltahartaudet johdattavat rauhoittumaan ja mietiskelemään. Seurakunnilla on monenlaisia käytänteitä, esimerkiksi joissain seurakunnissa saatetaan käyttää rukoushelmiä kaikissa hartauksissa.

Hartauden keskiössä on rauhoittuminen ja hiljaisuus. Kuitenkaan rauhoittuminen ei ole passiivista, vaan aktiivista. Se on keskittymistä olennaiseen, läsnä olemista juuri siinä hetkessä. Läsnäolotaidot vahvistavat ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vuorovaikutusta, sekä edistävät omasta hyvinvoinnista huolehtimista. Rippikoulussa luonnollinen paikka harjoitella läsnäolotaitoja ja rauhoittumista on hartaus. Jokailtainen rutiini tekee rauhoittumisen helpommaksi. Jumalan eteen hiljentymisen sekä hartauksissa ja jumalanpalveluksissa vahvistavat ja varustavat nuoria oman rukouselämän hoitamiseen. (Aitlahti & Reinikainen 2018, 11; Suuri Ihme - rippikoulusuunnitelma 2017, 15.)

Useimmille nuorille rippikoulu on oman hartauselämän alku, rippikoulun hartauselämän rytmi ja toistuvuus, mutta myös vaihtelevuus näyttävät nuorille erilaisia tapoja hiljentyä ja nuori voi niistä aineksista rakentaa itselleen luonnollisen tavan hoitaa hartauselämäänsä. Osallisuuden kokemus on hartauselämässä tärkeää, sillä yksi kristitty on osa seurakuntaa ja kirkkoa, ja perinteiden välittäminen eteenpäin esimerkiksi symbolisessa toiminnassa (kynttilän sytytys, käsien ristiminen rukoukseen), musiikissa (virret, seurakunnassa vakiintuneet hengelliset laulut) ja rukouksissa (Isä meidän -rukous, ruokarukoukset) luo yhteyttä sukupolvien yli. (Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelma 2017, 33-34.)

7 HARTAUSMATERIAALIN TYÖSTÄMINEN

Aloitin hartausmateriaalin työstämisen syksyllä 2018, olimme puhuneet Viitasaaren seurakunnan nuorisotyönohjaajan kanssa tekeväni kesän 2019 rippikouluihin mennessä hartausmateriaalin. Olin kesällä 2019 töissä Viitasaaren seurakunnalla leirityöntekijänä ja testasin hartauksiani kahdella eri rippileirillä.

Työstäessäni hartauksia tahdoin niiden liittyvän toisiinsa. Usein tällaiset hartauspaketit ovat täynnä erillisiä hartauksia liittyen rippikoulussa käytyihin aiheisiin. Minä tahdoin hartauksista kokonaisuuden, jatkuvat tarinan. Hartaudet pohjaavat vahvasti Viitasaaren seurakunnan tapaan järjestää rippikoulujen aiheet, nimittäin niin, että jokaisella päivällä on kantava tema, jota käsitellään eri näkökulmista. Esimerkiksi ensimmäinen leiripäivä on Isän päivä ja silloin puhutaan Jumalasta, luomisesta ja luomakunnasta.

Olen kirjoittanut hartaustekstit itse. Hartausaiheisiin ja sisältöihin kysyin mielipiteitä Viitasaaren seurakunnalta ja heidän toiveinaan oli runsas musiikin käyttö, sekä uudet hartaudet ja tekstit. Viitasaarella oli huomattu sellainen kehitys, että isokset ikään kuin jumittuivat samantyyppisiin hartauksiin, mitä isokset ennen heitä olivat tehneet. He käyttivät samoja vanhoja ja tuttuja hartauksia, jotka eivät välttämättä ole toimivia enää uuden rippikoulusuunnitelman myötä.

Halusin vastata tähän tarpeeseen ja siksi hartausmateriaalissa olen kokeillut erilaisia metodeja. Esimerkiksi Toivon päivän, meidän leirillämme neljännen päivän iltahartaus toimii sekä äänneen luettuna tarinana, että näytelmänä, missä on lukija ja kaksi näyttelijää. Lisäksi mukana on kolmen kysymyksen hartaus, joka pohjaa Raamattumietiskelyyn ja tekstin pohtimiseen oman elämän kontekstista. (LIITE 1.)

Jokaisessa hartaudessa on mukana loppulauluna Riihikirkkohymni, eli virsi 960. Se on ollut Viitasaarella perinteenä jo pitkän aikaa, sillä leirielämässä jumalanpalvelus- ja hartauspaikkana on riihikirkko. Se on vanha rakennus, joka oli kauan sitten riihi ja jossain vaiheessa se remontoitiin ensin nukkumatilaksi ja sen jälkeen kirkkotilaksi. Tietääkseni Riihikirkkohymniä on laulettu siellä jo kauan ennen omia rippikouluajajani. Vaikka kehitystehtävänäni oli uudistaa Viitasaaren seurakunnan hartauksia, minusta kaikkien perinteiden poistaminen ei ole järkevää.

Hartauspaketini on siis kokonaisuus ja toimii parhaiten kokonaisuutena. Kuitenkin ainoastaan ensimmäisen ja viimeisen hartauden tulee pysyä paikoillaan, muiden hartauksien paikkoja voi vaihtaa sen mukaan, mitä aihetta päivällä on käsitelty. Lisäksi hartaudet toimivat yksinäänkin esimerkiksi nuortenillan hartauksina.

Tavoitteenani oli paitsi luoda opinnäytetyötäni varten hartausmateriaali, myös luoda sellainen materiaali, joka olisi hyvä. Tahdoin materiaalini herättävän ajatuksia ja tunteita, sekä mahdollistavan nuorille hyvän ja monipuolisen kokemuksen hartauksista. Tahdoin materiaalista sellaisen, jota voisin itsekin tulevaisuudessa hyödyntää ja josta voisin olla ylpeä.

7.1 Lummenniemi 1 -rippikoululeiri

Tämä leiri oli kesän ensimmäinen ja siellä oli 30 nuorta, 6 isosta ja 3 ohjaajaa, itseni mukaan luettuna. Tällä leirillä myös kanttori osallistui opetukseen, sekä satunnaisesti iltahartauksiin, joten lauloimme Nuoren seurakunnan veisukirjan lauluja hartauksissa, mutta soitin musiikki-soittimesta myös muita musiikkivaihtoehtoja.

Tällä leirillä sain paljon palautetta leiriläisiltä aivan kysymättäkin, minulle tultiin juttelemaan hartauksista melko useasti. Palaute oli positiivista, ainoana kritiikkinä leiriläiset sanoivat hartauksien olevan liian rauhallisia, heitä oli nukuttanut heti kun olivat päässeet huoneisiinsa eikä

ollut jäänyt aikaa puhua huonetovereiden kanssa. Kysyin leiriläisiltä palautetta pitämässämme aamuissa oppimispäiväkirja-hetkissä ja palaute oli samanlaista, positiivista, eikä muutosehdotuksia oikeastaan ollut.

Isosten palaute oli positiivista. He pitivät todella paljon tarinoista ja olivat tyytyväisiä siihen, kun kerroin musiikissa olevan monenlaisia vaihtoehtoja tulevaisuutta varten. Heidän mielestään tunnelma hartauksissa oli hyvä ja rauhallinen, sekä he kokivat myös saaneensa hartauksista ajateltavaa.

Tämä ryhmä oli hartaudenpitäjän näkökulmasta helppo, sillä he rauhoittuivat helposti kuuntelemaan. Lisäksi nuorten kysymyksistä päätellen ajattelen materiaalini herättäneen ajatuksia leiriläisissä, mikä oli yksi oma tavoitteeni.

7.2 Lummenniemi 2 -rippikoululeiri

Tällä leirillä oli 26 nuorta, 6 isosta ja 3 ohjaajaa. Palautteen kysyminen oli pitkälti samanlaista, sain ohjaajilta palautteen välittömästi hartauden jälkeen, isosilta kyselin oma-aloitteisesti palautetta ja leiriläisiltä kysyin oppimispäiväkirjassa. Tämä leiriläisryhmä, verrattuna ensimmäiseen, suhtautuivat hartauksiin ja hiljaisuuteen paljon kriittisemmin. Heidän rauhoittumisensa kesti hartauksien aluksi selkeästi kauemmin, eivätkä he muissakaan tilanteissa, esimerkiksi oppitunneilla, asettuneet rauhoittumaan.

Tämä ryhmä siis oli haasteellisempi hartaudenpitäjälle, mutta rippikoulun myötä he hieman lämpenivät ajatukselle hiljentymisestä ja loppua kohti hartaudet sujuivat paremmin. Mutta tämä mielestäni osoittaa sen, että erilaisille ryhmille olisi hyvää pitää erilaisia hartauksia. Esimerkiksi luulen tämän ryhmän hyötynneen pienryhmissä pidettävistä hartauksista tai vielä toiminnallisemmista hartauksista. Tämän opetuksen voin ottaa käyttöön työelämässä.

7.3 Palautteen koonti

Kokonaisuudessaan sain erittäin hyvää palautetta. Työelämäohjaajani antoi muutamia huomioita erityisesti kirjoittamaani saatekirjeeseen ja hartaudenpitäjän ohjeisiin, sekä kansilehtiöön, mutta itse hartauksia hän kuvaili ”hienoksi matkaksi kulkijan ja Jumalaa kuvaavan valon parissa”. Hänen mielestään hartaussarjan lopetus oli hyvä ja antoi nuorille mahdollisuuden oivallukseen konfirmaation lähestyessä.

Työelämäohjaajanikin mielestä hartaudet toimivat parhaiten kokonaisuuden osina, sillä ne tukevat toisiaan ja niissä on jatkumo. Hän kuvaa hartauksien päätyvän joskus niin sanotusti ”cliffhangeriin”, mikä sai odottamaan seuraavan illan hartauden jatkoa matkalle.

Hän huomioi, että kokonaisuudessa on paljon perehtymistä ja lukemista, sillä materiaali eroaa muista hartausmateriaaleista, mutta huomauttaa paneutumisen olevan sen arvoista.

Sanoisin siis kehittämistehtävieni onnistuneen hyvin, sekä isosilta saamani palautteen, että seurakunnalta saamani palautteen perusteella. Olen luonut materiaalin, jossa on monipuolisia hartauksia ja olen saanut heräteltyä isosia hartauden pitämiseen. Materiaali tulee Viitasaaren seurakunnalle käyttöön ja he voivat käyttää sitä isoskoulutuksessa ja muussa toiminnassa.

Kaikkiaan, olen itse tyytyväinen saamiini ehdotuksiin ja palautteisiin. Olen tehnyt muutamia muutoksia materiaaliini niiden pohjalta ja edelleen kannustan materiaalin käyttäjiä muokkaamaan sitä edelleen. Materiaalini on kehittynyt jo yksinään testauksen aikana valtavasti, ja voin sanoa olevani siitä ylpeä.

8 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön kirjoittaminen oli pitkä projekti. Se oli rankka projekti, mutta myös antoisa projekti. Olen työstänyt hartausmateriaaliani jo vuodesta 2018 ja kesällä 2019 ne olivat ensiasteellaan valmiina. Olen sen jälkeen kehittänyt niitä edelleen ja nyt olen vihdoinkin valmiina myös teoriani kanssa.

Tämän teorian kirjoittaminen oli haastavaa. Itse pääaiheestani eli hartaudesta ei ole kovinkaan suoraa tietomateriaalia. Erilaisia hartauskirjoja on paljon, mutta oikeastaan missään ei ole määritelty tarkkaan ja lopullisesti mikä se hartaus loppupeleissä on. Tässä opinnäytetyössä olen tarjonnut oman näkökulmani ja kantani siihen, mitä hartaus on ja minkä takia niillä on paikansa rippikoulun jumalanpalveluselämässä.

Päällimmäisenä tunteena näin loppusuoralla on helpotus. Opinnäytetyön kirjoittaminen on ollut raskas projekti jo senkin takia, että henkilökohtaisessa elämässäni on ollut myllerrystä. Kuitenkin olen mielestäni onnistunut hyvin kokoamaan kasaan toimivan hartausmateriaalin sekä toimivan teoriapohjan.

Hartausmateriaalin kirjoittaminen oli erittäin keskeistä työlleni ja olen käyttänyt siihen paljon aikaa ja ajatusta. Alkuperäinen ajatukseni on kantanut koko ajan ja oikeastaan hartausmateriaalistani tuli erilainen kuin mitä aluksi ajattelin, mutta mielestäni näin on parempi. Materiaalini on todella omannäköisensä ja minusta se on hyvä. Itse olen aina pitänyt hartauksista, joissa on mukana pitäjensä luonnetta, tai joissa hartaudenpitäjä puhuu omasta kokemuksestaan.

Ajattelen kehittyneeni hartaudenpitäjänä paljon tämän prosessin aikana. Olen tarkastellut omaa uskoani ja kehittänyt materiaalin, jota haluan käyttää ja josta olen ylpeä. Olen iloinen siitä, että Viitasaaren seurakunta antoi minulle melko lailla vapaat kädet toteuttaa materiaali kuten itse halusin, ja ehkä juuri sen takia siitä tuli juuri sellainen kuin se on.

Kaikkiaan, ajattelen tämän projektin olleen kaiken tämän työn ja uupumuksen arvoinen. Kuitenkaan en ihan heti tahdo lähteä kirjoittamaan uutta pakettia, sillä sekä luovan kirjoittamisen haluni, sekä ylipäättään kirjoittamisen haluni ovat melkoisen vähissä. Tyhjien sivujen tuijotus on vaihtunut tekstintäyteisiin sivuihin, ja olen itsestäni todella ylpeä, että olen saanut tämän aikaan.

Tahdon jättää vielä muutamat saatesanat tähän opinnäytetyöni teoriaosuuden loppuun. Kaikki materiaali mitä olen tähän teoriaan kasannut, on tärkeää rippikoulun ohjaajan näkökulmasta. Varsinkin se, miten uusi rippikoulusuunnitelma vaikuttaa hartauteen ja miten hartauden avulla voi toteuttaa rippikoulusuunnitelman tavoitteita. Tämä on melko uusi näkökulma, mutta tulevissa isoskoulutuksissa on hyvä painottaa isosille hartauden merkitystä, sekä antaa isosille tarpeeksi työkaluja että informaatiota, jotta he osaisivat itse myös tehdä vaikuttavia hartauksia.

Toivon että hartausmateriaalini näkee paljon käyttöä eri hartaudenpitäjien käsissä. Haluan nähdä kuinka erilaiset hartaudenpitäjät muokkaavat hartauksiani ja kuinka materiaali siitä kehittyy vielä eteenpäin. Siksi materiaali on kokonaisuudessaan liitettynä tähän opinnäytetyöhön ja on myös saatavilla erillisenä tiedostona tulostuksen helpottamiseksi.

Johdantoni lopuksi lainasin Raamatusta psalmia 139. Tahdon myös päättää teoriaosuuteni saman psalmin sanoihin, sillä nämä sanat ovat kantaneet minua koko tämän projektin ajan.

Kuinka ylivertaisia ovatkaan sinun suunnitelmasi, Jumala, kuinka valtava onkaan niiden määrä! Jos yritän niitä laskea, niitä on enemmän kuin on hiekanjyviä. Minä lopetan, mutta tiedän: sinä olet kanssani. (Ps. 139: 17-18.)

LÄHTEET

12 – 15-vuotiaan ajattelun ja moraalien kehitys. 2018. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-ajattelun-ja-moraalin-kehitys/>. Viitattu 4.3.2020.

15 – 18-vuotiaan ajattelun ja moraalien kehitys. 2017. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-ajattelun-ja-moraalin-kehitys/>. Viitattu 4.3.2020.

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2003. Nuoren aika. 2., uudistettu painos. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Aamenesta öylättiin – kirkon sanasto. 2020. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Raamattu#58ff0888>. Viitattu 9.3.2020.

Aitlahti, K. & Reinikainen, S. 2018. Polkuja rauhoittumiseen. Läsnaolotaitoja lapsille ja nuorille. Helsinki: Lasten keskus ja kirjapaja.

Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. 14. – 15. panos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Häyrynen, S. 2003. Rukous arjen keskellä. Teoksessa S. Häyrynen, H. Kotila & O. Vatanen (toim.) Spiritualiteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 259-265.

Konfirmaatio tapahtuu jumalanpalveluksessa. 2020. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://evl.fi/perhejuhlat/rippijuhlat/konfirmaatio-tapahtuu-jumalanpalveluksessa#58ff0888>. Viitattu 25.2.2020.

Kotila, H. 2003. Spiritualiteetti – ajankohtainen näkökulma. Teoksessa S. Häyrynen, H. Kotila & O. Vatanen (toim.) Spiritualiteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 13-23.

Köykkä, A. 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Lasten keskus ja kirjapaja.

Mikä rippikoulu? 2020. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://evl.fi/perhejuhlat/rippijuhlat/rippikoulu-edeltaa-rippijuhlia#58ff0888>. Viitattu 25.2.2020.

Nuoren aivojen kehitys. 2020. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/nuoren-aivojen-kehitys/>. Viitattu 4.3.2020.

Pihkala, J. 2003. Ehtoollinen. Teoksessa S. Häyrynen, H. Kotila & O. Vatanen (toim.) Spiritualiteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 221-232.

Piispainkokouksen hyväksymät rippikoulukirjat. 2020. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/rippikoulu/rippikoulukirjat>. Viitattu 25.2.2020.

Pruuki, L. 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: Lasten keskus Oy.

Rippikoulu tukee kasvua. 2020. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://evl.fi/tutki-uskoa/rippikoulu#58ff0888>. Viitattu 25.2.2020.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirja I. 2000. Jumalanpalvelusten kirja.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirja III. 2003. Kirkollisten toimitusten kirja.

Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017. Elämää Jumalan kasvojen edessä. 2017. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 60. Kuopio: Grano Oy.

Tuominen, H. 2005. Elän ja hengitän – nuoren spiritualiteetti. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 35-52.

Tuukkanen, T. 2020. Suuri ihme – musiikki. Pdf-dokumentti. Saatavissa: <https://evl.fi/documents/1327140/51458758/Suuri+ihme+-+musiikki.pdf/32960fdd-0488-92d4-759b-40b7a68e06aa?t=1557730045000>. Viitattu 10.2.2020.

Vatanen, O. 2003. Laulu ja soitto. S. Häyrynen, H. Kotila & O. Vatanen (toim.) Spiritualiteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 317-329.

Ylönen, H & Luumi, P. 2002. Kertomus on tie. Sadut ja raamatunkertomukset lasten maailmassa. Helsinki: Lasten Keskus.

Krista Hakkarainen

LITTE 1/1

**MAA ALLANI
VESI VIERELLÄNI
TAIVAS YLLÄNI**

Heipä hei sinä, joka tartuit tähän hartauspakettiin. Tässä paketissa on seitsemän erilaista iltahartausta. Nämä hartaudet ovat valmiita paketteja, mutta jos haluat jotain muuttaa omaan makuun sopivaksi, niin ole hyvä! Esimerkiksi rukoukset, musiikit ja Raamatunkohdat ovat vaihdettavissa, jos niin haluat. Myös tarinoiden sanamuotoja voit muokata omaan suuhun sopivaksi. Jos leirillänne iltojen teemat ovat eri päivinä kuin mitä olen listannut, ei hätää! Ainoastaan ensimmäisen päivän ja viimeisen päivän tekstit on tarkoitettu luettavaksi juuri niinä päivinä.

Hartauksissa on **paksulla kirjoitettua** ja *kursiivilla kirjoitettua*. Paksulla kirjoitetut ovat otsikoita, eikä niitä lueta ääneen. Kursiivilla kirjoitetut ovat ohjeita ja informaatiota sinulle, hartaudenpitäjälle, eikä niitäkään lueta ääneen. Aina hartauden alussa on lista tavaroista mitä tarvitset hartautta varten.

Musiikkihuomio! Tämä paketti on kasattu käyttäen Nuoren seurakunnan veisukirjan 2015 -versiota, joten kaikkia lauluja ei välttämättä uudesta 2020 versiosta löydy. Musiikkien kohdalla on usein monta vaihtoehtoa, joten valitse listatuista vaihtoehtoista yksi, älä soita niitä kaikkia. Tai jos haluat oikein musiikintäyteen illan, anna mennä!

Toivon todella, että nämä hartaudet herättävät ajatuksia ja että saisit niistä myös ideoita omiin hartauksiisi! Hartaus on riparilla hetki rauhoittua ennen nukkumaanmenoa ja kuunnella, olisiko Jumalalla jotain sanottavaa?

Hyviä hartaushetkiä ja siunausta!

Krista Hakkarainen

5 Täsmävinkkiä hartaudenpitäjälle!

1. Hengitä! Hartauden pitäminen saattaa jännittää, varsinkin jos olet ensimmäistä kertaa sitä pitämässä. Muista lukemisen lomassa hengittää ja vaikka sanat menisivät sekaisin, vedä syvään henkeä ja yritä uudestaan. Rauhallisesti hyvää tulee!
2. Valmistaudu! Hartaus kannattaa lukea etukäteen muutamaan kertaan, että se tulee tutuksi. Myös Raamatusta kannattaa etsiä kohta valmiiksi ja jos käytät cd-soitinta tai bluetooth-kaiutinta, kannattaa myös biisit ottaa esille etukäteen! Näin ei tarvitse hötkyillä 5 minuuttia ennen hartautta vaan voi rauhassa nauttia hartauden pitämisestä!
3. Ole oma itsesi! Hartautta pitäessä ei tarvitse esittää mitään. Olet loistotyyppi, juuri sinä. Joten pidä hartaus omana itsenäsi! Lue se sellaisella äänellä kuin luontevalta tuntuu, istu niin kuin luontevalta tuntuu.
4. Virittäydy tunnelmaan! Ennen hartauden pitämistä kannattaa ottaa itse hetki hiljentyä ja vaikka rukoilla. Näin virittäydyt itsekin hartauden tunnelmaan. Jumalalle voi sanoa vaikkapa: Moi Jumala, meillä on alkamassa tässä hartaus jonka minä pidän. Tule mun ja meidän mukaan tähän hartauteen ja anna mun puhua sydämestäni. Aamen.
5. Nauti! Hartauden pitäminen on hauska asia, se ei ole haudanvakavaa mutta eikä myöskään sirkusspektaakkeli. Nauti hiljentymisestä yhdessä ja kuuntele mitä Jumalalla on myös sinulle, hartaudenpitäjä, sanottavana.

Ensimmäinen iltahartaus - Isän päivä

Isän päivänä käsitellään luomista, uskoa ja Jumalaa.

Tähän hartauteen tarvitset:

- Rauhallisen hartaustilan
- kynttilän
- Raamatun
- Jotain mistä soittaa musiikin tai laulukirjat tai virsikirjat
- pätkän linnunlaulua

Ennen hartauden alkamista järjestele hartaustila niin, että kaikille on paikka istua. Järjestä itsellesi paikka, josta kaikki näkevät ja kuulevat sinut. Järjestä tavarasi niin ettei sinun tarvitse etsiä niitä. Jos käytät elävää tulta, varmista paloturvallisuus. Jos soitat musiikkia, varmista sen äänenvoimakkuus ja ota se valmiiksi. Jos laulatte, päätä miten laulukirjat jaetaan. Kun olet valmis, sytytä kynttilä ja kutsu kaikki mukaan hartauteen.

Alkusanat: *Leirin ensimmäisen illan asioita, miten hartaudessa käyttäydytään ja muuta ohjeistusta. Toivotetaan kaikki tervetulleeksi hartauteen.*

Tervetuloa rauhoittumaan, tervetuloa hiljaisuuden majataloon. Iltahartaudessa keskitytään kuuntelemaan ja olemaan yhdessä hiljaa. Vaikka sinua itseäsi ei kiinnostaisi yhtään, niin anna kaverille mahdollisuus hiljentyä ja kuunnella.

Musiikkia: Elämä on nyt NSV 2015: 112 / Pekka Laukkarinen - Tällä Kalliolla / Virsi 511 - Tie valmis on

Tarina: *Lukiessa taustalla voi soida hiljainen musiikki, mieluiten rauhallista ja ilman sanoja.*

Reppu painoi kulkijan selässä. Hän oli seurannut tietä jo pitkään, tietä, joka kulki joen vieressä. Aurinko paistoi ja linnut lauloivat joenrannan puissa. Oli mitä kaunein kesäpäivä. Kulkija ei kuitenkaan katsonut puita eikä kuullut lintuja. Repun paino sattui hänen selkäänsä, tuntui kuin se olisi täynnä kiviä.

Kulkija käveli ja käveli, pitkin joen viertä. Ilta alkoi jo hämärtää ja kulkija päätti istua veden äärelle. Hän kauhaisi joen vettä kasvoilleen.

”Minne olet matkalla?”

Kulkija kuuli äänen ja nosti katseensa. Hän näki kirkkaan valon veden yllä ja valo kysyi häneltä uudestaan.

”Minne olet matkalla?”

Kulkija kohautti olkapäitään ja vastasi: ”En oikein tiedä.”

”Haittaisiko jos tulisin mukaasi?”

Mietittyään hetken kulkija kohautti uudelleen olkapäitään. ”Mikäs siinä”, hän sanoi.

Ja niin kaksikko jatkoi matkaa. Valo veden yllä ja kulkija joen vierellä. Kun oli jo yö, kulkija pysähtyi. Hänen jalkojaan särki, hänen selkäänsä särki, hänen päätänsä särki.

”Tähänkö me jäämme?” Valo kysyi ja kulkija vastasi: ”Ei minulla ole aikaa pysähtyä.”

”Mihin sinulla on kiire?” Valo ihmetteli. ”Huomasin ettet nähnyt värikkäitä lintuja joenrannan puissa, etkä kuullut niiden laulua. Minusta se oli kaunista.”

Kulkija käänsi katseensa puun oksilla parveileviin lintuihin.

Valo sanoi: ”Nuo linnut laulavat vailla huolia. Pysähdy hetkeksi ja kuuntele.”

(Soita hetki linnunlaulua.)

Kulkija oli paikallaan ja kuunteli. Ei tehnyt, eikä ajatellut muuta. Oli rauhallista ja tyyntä. Kaikki tuntui kevyemmältä.

Raamattu: *Matt. 6:26, 31-34.*

Katsokaa taivaan lintuja: eivät ne kylvä, eivätkä ne leikkaa eivätkä kokoa varastoon, ja silti teidän taivaallinen Isänne ruokkii ne. Ja olettehan te paljon enemmän arvoisia kuin linnut! Älkää siis murehtiko: ’Mitä me nyt syömmme?’ tai ’Mitä me juomme?’ tai ’Mistä me saamme vaatteet?’

Tätä kaikkea pakanat tavoittelevat. Teidän taivaallinen Isänne tietää kyllä, että te tarvitsette kaikkea tätä. Etsikää ennen kaikkea Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskasta tahtoaan, niin teille annetaan kaikki tämäkin.

Älkää siis huolehtiko huomispäivästä, se pitää kyllä itsestään huolen. Kullekin päivälle riittävät sen omat murheet.

Musiikkia: Katson sinun kättesi töitä NSV 2015: 1 / Sakari Heikkilä - Jokainen henkäys / Virsi 462 - Soi kunniaksi Luojan

Rukous: Taivaan Isä. Kiitos että olemme täällä juuri nyt ja juuri näin. Siunaa meitä jokaista tämän leirin aikana ja kaikkina muinakin päivinä. Kiitos että huolehdit meistä. Aamen.

Loppulaulu: Riihikirkkohymni NSV 2015: 96 / Virsi 960 - Maksettu on velkani mun

Herran siunaus: *Lausutaan yhdessä, voit sanoa ääneen, että lausumme nyt yhdessä Herran siunauksen.*

Herra siunaa meitä, ja varjele meitä. Herra kirkasta kasvosi meille, ja ole meille armollinen. Herra käännä kasvosi meidän puoleemme ja anna meille sinun rauhasi. Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Aamen.

Lopetussanat: *Voit lopettaa hartauden omiin sanoihisi, mutta muista toivottaa hyvää yötä!*

Kun tästä lähdet, ota mukaasi rauhallisuus. Hyvää yötä ja nukkukaa hyvin.

Toinen iltahartaus - Pojan päivä

Pojan päivänä puhutaan Jeesuksen elämästä, opetuksista ja hänen merkityksestään.

Puhutaan Raamatusta ja annetaan nuorelle eväitä Raamatun lukemista varten.

Tähän hartauteen tarvitset:

- rauhallisen hartaustilan
- kynttilän
- Raamatun
- musiikkisoittimen tai laulukirjat tai virsikirjat

Ennen hartautta valmistele hartaustila. Ota tarvitsemasi tavarat ja järjestele ne itsellesi. Jos käytät elävää tulta, varmista paloturvallisuus. Valitse musiikit, laulatteko vai kuunteletteko. Kun olet valmis, sytytä kynttilä ja kutsu kaikki mukaan hartauteen.

Alkusanat: Tervetuloa rauhoittumaan, tervetuloa kysymyksien majataloon.

Musiikkia: Varmasti NSV 2015: 76 / Mgth - Sana Jumalan (Ancient Words) / Virsi 513 - Jeesus, sinä huomaat

Tarina: Tämä tarina sisältää raamatunkohdan ja kolme kysymystä. Jokaisen kysymyksen jälkeen anna kuulijoille hetki aikaa miettiä.

Kulkija ja valo olivat jatkaneet päivän matkan verran eteenpäin joen viertä. Väsymys painoi kulkijan askeleita ja hän istahti puun varjoon. Valo tuli hänen vierelleen ja sanoi: "Kuuntele."

Matt. 14: 22-33

Heti sen jälkeen Jeesus käski opetuslasten nousta veneeseen ja mennä vastarannalle edeltäkäsinkin, sillä aikaa kun hän lähettäisi väen pois. Kun ihmiset olivat lähteneet, hän nousi vuorelle rukoillakseen yksinäisyydessä. Illan tultua hän oli siellä yksin. Vene oli jo hyvän matkan päässä rannasta ja ponnisteli aallokossa vastatuuleen.

Neljännän yövartion aikaan Jeesus tuli opetuslapsia kohti kävellen vettä pitkin. Kun he näkivät hänen kävelevän järven aalloilla, he säikähtivät ja huusivat pelosta, sillä he luulivat näkevänsä aaveen.

Mutta samassa Jeesus jo puhui heille: "Pysykää rauhallisina, minä tässä olen. Älkää pelätkö." Silloin Pietari sanoi hänelle: "Herra, jos se olet sinä, niin käske minun tulla luoksesi vettä pitkin."

"Tule!" sanoi Jeesus. Pietari astui veneestä ja käveli vettä pitkin Jeesuksen luo. Mutta huomattessaan, miten rajusti tuuli, hän pelästyi ja alkoi vajota. "Herra, pelasta minut!" hän huusi. Jeesus ojensi heti kätensä, tarttui häneen ja sanoi: "Vähäinenpä on uskosi! Miksi aloit epäillä?" Kun he olivat nousseet veneeseen, tuuli tyyntyi. Ja kaikki, jotka veneessä olivat, polvistuivat hänen eteensä ja sanoivat: "Sinä olet todella Jumalan Poika."

Valo sanoi: "Pohdi kanssani. Onko sinua epäilyttänyt niin paljon, että tuntuu kuin vajoaisit?"

(Pohtimisaika)

"Mikä epäilykseen on auttanut?"

(Pohtimisaika)

"Miten sinä voisit auttaa, kun joku toinen epäilee?"

(Pohtimisaika)

Kulkija katsoi joen ylitse ja näki laskevan auringon. Hän avasi suunsa kuin sanoakseen jotain, mutta päätti sitten, että hiljaisuus oli tarpeeksi.

Musiikki: Tule kaikeksi mulle NSV 2015: 102 / Eve & Ossi - Käyn kohti sinua / Virsi 908 - On yksi nimi ylitse muiden

Rukous: Rakas Jumala. Kiitos tästä päivästä, ja kaikesta siitä mitä on saatu oppia ja kuulla. Avaa meille Sinun sanaasi ja tule mukaan joka päivä. Anna meidän välillä epäillä, mutta myös uskoa. Aamen.

Loppulaulu: Riihikirkkohymni NSV 2015: 96 / Virsi 960 - Maksettu on velkani mun

Herran siunaus: *Lausutaan yhteen ääneen.*

Herran siunaa meitä, ja varjele meitä. Herra kirkasta kasvosi meille, ja ole meille armollinen. Herra käännä kasvosi meidän puoleemme ja anna meille sinun rauhasi. Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Amen.

Loppusanat: Kun tästä lähdet, ota mukaasi hiljaisuus. Hyvää yötä kaikille.

Kolmas iltahartaus - Armon päivä

Armon päivänä puhutaan synnistä, käskyistä, omastatunnosta, lunastuksesta, sovituksesta ja armosta.

Tähän hartauteen tarvitset:

- rauhallisen hartaustilan
- kynttilän
- Raamatun
- musiikkisoittimen tai laulukirjat tai virsikirjat
- vesimaljan
- ison kiven itsellesi
- yhden kiven jokaiselle osallistujalle

Ennen hartautta valmistelemme hartaustila. Ota vesimalja ja täytä se vedellä niin, että kivet eivät saa sitä ylitsevuotamaan. Päätä kuinka jokainen osallistuja saa kiven, hakevatko he itse luonnonkiven vai jae-taanko heille hartaustilan ovella kivet? Varmista että sinulla on valmiina iso kivi. Valitse musiikit, laul-latkeko vai kuunteletteko. Jos käytät elävää tulta, varmista paloturvallisuus. Kun olet valmis, sytytä kynt-tilä ja kutsu kaikki mukaan hartauteen.

Alkusanat: Tervetuloa rauhoittumaan, tervetuloa armon majataloon.

Musiikkia: Särkyneiden majatalo NSV 2015: 18 / Kontrol - Putoan / Virsi 514 - Anna meille rauhasi

Tarina: *Taustalla voi soida hiljainen musiikki.*

Tänään kulkijan askel painoi tavallista raskaammin. Hänen jalkansa olivat kipeät, hänen sel-känsä oli kipeä. Tuntui kuin kaikki olisi huonosti. Aurinkokin paistoi juuri silmäkulmaan. Kul-kijan matka taittui kovin hitaasti, kun hän otti yhden väsyneen askeleen toisensa jälkeen.

Valo oli hiljaa seurannut kulkijaa ja kysyi sitten: "Miksi kannat tuota kiveä mukanasiasi?"

Kulkija hölmistyi niin että pysähtyi ja kääntyi Valoa kohti. "Mitä kiveä?"

”Tuo kivi, joka repussasi on. Miksi kannat sitä mukana?”

”Ei minun repussani mitään kiveä ole. Kuka näin pitkälle matkalla ottaisi kiven?”

”Ja kuitenkin, siellä se on.”

Kulkija heilautti reppunsa pois selästään ja alkoi penkomaan sitä. Siellä olivat kaikki hänen matkatavaransa, juuri niin kuin hän oli ne sinne pakannut. Hän oli jo aukaisemassa suutaan, kun hänen kätensä osui johonkin karheaan. Kulkija veti repusta karhean, tummanharmaan kiven ja katsoi sitä ihmeissään.

Valo sanoi: ”Tuo kivi on täynnä pahaa oloasi. Miksi et päästä siitä irti?”

Kulkija vastasi: ”Minusta tuntuu että... en oikein ansaitse sitä. Että saisin päästä irti virheitäni ja saada anteeksi. Tiedän tehneeni väärin monta kertaa, en ole auttanut silloin kun olisin voinut. Olen kyllä pyytänyt anteeksi ja saanutkin, mutta...”

Valo keskeytti hänet: ”Jokainen ihminen tekee elämässään virheitä. Mutta yhtä tärkeää kuin on saada anteeksi, on antaa anteeksi, myös itselleen.”

(KUN LUET SEURAAVAN KAPPALEEN, NOSTA VESIMALJA ETEESI JA KUN LUET SANAT ”PÄÄSTI IRTI”, LASKE OMA ISO KIVESI VESIMALJAAN.)

Kulkija nosti kiveään miettien ja käveli joen ääreen. Hän katsoi kuvajaistaan veden pinnasta ja huokaisi syvään. Sitten hän laski kiven veteen ja päästi irti.

Nyt kutsu jokainen osallistuja yksi kerrallaan vesimaljan luo ja he saavat heittää oman kivensä maljaan. Hiljainen taustamusiikki voi soida kovempaa.

Musiikkia: Voimaa armon virrasta NSV 2015: 72 / Sakari Heikkilä - Puhdistu mut kokonaan / Eve & Ossi - Kiitos sulle, Jumalani / Virsi 341 - Kiitos sulle, Jumalani

Raamattu: Ps. 103: 1-13

Ylistä Herraa, minun sieluni, ja kaikki mitä minussa on, ylistä hänen pyhää nimeään. Ylistä Herraa, minun sieluni, älä unohda, mitä hyvää hän on sinulle tehnyt. Hän antaa anteeksi kaikki syntini ja parantaa kaikki sairauteni. Hän päästää minut kuoleman otteesta ja seppelöi minut armolla ja rakkaudella.

Hän ravitsee minut aina hyvyydellään, ja minä elvyn nuoreksi, niin kuin kotka. Vanhurskaat ovat Herran teot, hän tuo oikeuden sorretuille. Hän osoitti tiensä Moosekselle ja näytti Israelille suuret tekonsa. Anteeksiantava ja laupias on Herra. Hän on kärsivällinen ja hänen armonsa on suuri. Ei hän iäti meitä syytä, ei hän ikuisesti pidä vihaa. Ei hän maksanut meille syntiemme mukaan, ei rangaissut niin kuin olisimme ansainneet.

Sillä niin kuin taivas on korkea maan yllä, niin on Herran armo suuri niille, jotka pelkäävät ja rakastavat häntä. Niin kaukana kuin itä on lännestä, niin kauas hän siirtää meidän syntimme.

Rukous: Rakas Jumala, me tarvitsemme armoa. Meistä kukaan ei ole täydellinen. Mutta sinä olet Jumala, sinä olet hyvä ja haluat armahtaa meitä. Kiitos tästä lahjasta, jonka olet meille antanut. Kiitos että haluat pelastaa meidät. Aamen.

Loppulaulu: Riihikirkkohymni NSV 2015: 96 / Virsi 960 - Maksettu on velkani mun

Herran siunaus: *Lausutaan yhteen ääneen.*

Herran siunaa meitä, ja varjele meitä. Herra kirkasta kasvosi meille, ja ole meille armollinen. Herra käännä kasvosi meidän puoleemme ja anna meille sinun rauhasi. Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Aamen.

Loppusanat: Kun tästä lähdet, ota mukaasi armollisuus. Hyvää yötä kaikille.

Neljäs iltahartaus – Toivon päivä

Toivon päivänä käsitellään diakoniaa ja lähetystä.

Tähän hartauteen tarvitset (Tarina):

- rauhallisen hartaustilan
- kynttilän
- Raamatun
- musiikkisoittimen tai laulukirjat tai virsikirjat

Tähän hartauteen tarvitset (Näytelmä):

- tilavan hartaustilan
- 2 näyttelijää
- 1 lukijan
- vesimaljan
- repun
- hatun
- vesipullon, jossa on vettä
- omenan
- kynttilän
- Raamatun
- musiikkisoittimen tai laulukirjat tai virsikirjat

Tämän hartauden voi toteuttaa kahdella eri tavalla. Ensimmäinen tapa on tarinamuodossa, jossa tarina luetaan normaalisti osana hartautta. Toinen tapa on näytelmä. Näytelmä toimii niin, että lukija lukee tarinaa hitaasti eteenpäin ja näyttelijät toteuttavat sen mitä on luettu. Tarvikelistat ovat erikseen ja tarinan keskellä on ohjeita näytelmän pitämiseen, jotka voi tarinana sen lukiessa jättää huomiotta.

Alkusanat: Tervetuloa rauhoittumaan, tervetuloa toivon majataloon.

Musiikkia: Laula ihmisille NSV 2015: 7 / Pekka Laukkarinen - Laulu Sankareista / Virsi 318 - Jeesus, sä ainoa

Tarina/Näytelmä: *Jos tahdot lukea tekstin tarinana, jätä kursivoilla kirjoitetut osat huomiotta. Jos taas hartaus toteutetaan näytelmänä, kursivoilla oleva teksti selittää mitä näyttelijät tekevät. Kertoja: tarinan*

lukija. Kulkija: Tarinassa esiintyvän kulkijan näyttelijä. Autettava: maassa makaavan henkilön näyttelijä. Vinkki kertojalle; Kannattaa lukea todella selkeästi ja hitaasti, jotta näyttelijät ehtivät esittää kaiken.

Kertoja: Kulkija upotti kätensä viilentävään joen veteen ja roiskaisi sitä kasvoilleen.

(Kulkija on kyykyssä vesimaljan edessä ja upottaa kätensä veteen, sen jälkeen roiskaisee sitä kasvoilleen.)

Päivä oli kuuma ja aurinko paistoi kirkkaasti. Kulkija ravisteli veden käsistään ja nousi ylös säätäen reppunsa hihnoja. Hän oli kulkenut jo pitkän matkan, mutta pitkä matka oli vielä edessä.

(Kulkija suojaa kasvojaan kädellään ja katsoo ylöspäin. Hän ravistaa vedet käsistään ja nousee ylös. Samalla hän säätää reppunsa hihnoja. Kulkija ravistelee jalkojaan ja näyttää väsyneeltä. Sitten kulkija alkaa kävellä joko yhdessä sopimaanne paikkaan tai paikoillaan, riippuen hartaustilasta.)

Kuljettuaan jonkun aikaa hän huomasi jonkun makaamassa maassa. Kulkija katsoi nopeasti ympärilleen, mutta ei nähnyt muita kuin tiellä makaavan henkilön.

(Kulkija jatkaa kävelemistä. Autettava makaa maassa liikkumatta. Kulkija huomaa autettavan ja katselee ympärilleen suuresti.)

Kulkija kiirehti hänen luokseen ja huomasi onnekseen makaajan hengittävän. Kulkija raahasi makaajan joenvarren puun varjoon ja valeli hänen otsaansa viileällä vedellä.

(Kulkija menee kiireesti autettavan luo, näyttäen huolestuneelta ja kallistaa korvaansa autettavan suun lähelle. Kulkija näyttää helpottuneelta. Kulkija pujottaa kätensä autettavan ympärille ja siirtää häntä sopimaanne paikkaan. Kulkija ottaa repustaan vesipullon ja valelee autettavan otsaa vedellä.)

Pian maassa maannut heräsi ja kulkija hoiti hänet kuntoon. Antoi vettä, hatun suojaamaan auringolta ja omenan eväistään. Kiitollisena tämä jäi istumaan puun varjoon ja kulkija vielä varmistettuaan kaiken olevan hyvin, jatkoi matkaansa.

(Autettava havahtuu ja hetken katseltuaan ympärilleen rauhoittuu. Kulkija antaa autettavalle vesipullon, josta autettava ottaa huikan. Kulkija ottaa repustaan hatun ja antaa sen autettavalle, joka laittaa

sen päähänsä. Kulkija ottaa repustaan omenan ja antaa sen autettavalle. Autettava näyttää ilahtuneelta ja kiitolliselta ja nyökkäilee kulkijalle. Kulkija asettaa kätensä autettavan hartialle ja sen jälkeen nousee ylös ja vilkuttaa autettavalle. Autettava vilkuttaa takaisin ja jää vielä istumaan paikoilleen. Kulkija kävelee ja menee istumaan kertojan viereen. Kun kulkija on istunut, autettava nousee ylös alkaa kävellä pois päin kertojasta ja kulkijasta.)

Illalla istuessaan joen rannalla lepäämässä, kulkija huomasi joen toisella puolella auttamansa henkilön kulkevan hattu päässään ja omena kädessään. Häntä hymyilytti ja Valo sanoi: "Teit hyvän työn auttaessasi."

(Kulkija nostaa katseensa ja huomaa autettavan kävelevän pois päin. Kulkija hymyilee leveästi. Kun valo puhuu, kulkija katsoo kertojaan päin.)

Kulkija mutisi: "Kyllähän jokainen olisi tehnyt saman."

(Kulkija kääntää katseensa pois päin ja availee suutaan kuin sanoisi sanat, mutta ääntä ei käytetä. Kertoja puhuu kulkijankin sanat.)

Valo vastasi: "Jos jokainen pysähtyisi ja auttaisi lähimmäistään, kuinka kaunis maailma olisikaan."

(Kulkija kääntää katseensa takaisin kertojaan ja kun kertoja sanoo: "kuinka kaunis maailma olisikaan", kulkija kääntää katseensa kaukaisuuteen ja näyttää mielteliäältä.)

Musiikkia: Kädet Jumalan NSV 2015: 24 / SAVE - Kaunis maailma / Virsi 600 - Hyvyyden voiman ihmeelliseen suojaan

Raamattu: Jer. 29: 11-12

Minulla on omat suunnitelmani teitä varten, sanoo Herra. Minun ajatukseni ovat rauhan eivätkä tuhon ajatuksia: minä annan teille tulevaisuuden ja toivon. Silloin te huudatte minua avuksenne, te käännytte rukoillen minun puoleeni, ja minä kuulen teitä.

Rukous: Rakas Jumala, meidän kädet on joskus hitaita auttamaan. Ohjaa Sinä silloin meitä, että huomattaisiin läheistemme hätä ja autettaisiin sellaisella tavalla, kun pystytään. Ole meidän kanssamme silloin kun meillä on hätä ja tarvitsemme apua. Aamen.

Loppulaulu: Riihikirkkohymni NSV 2015: 96 / Virsi 960 - Maksettu on velkani mun

Herran siunaus: *Lausutaan yhteen ääneen.*

Herran siunaa meitä, ja varjele meitä. Herra kirkasta kasvosi meille, ja ole meille armollinen. Herra käännä kasvosi meidän puoleemme ja anna meille sinun rauhasi. Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Aamen.

Loppusanat: Kun tästä lähdet, ota mukaasi huolenpito. Hyvää yötä kaikille.

Viides iltahartaus – Hengen päivä

Hengen päivänä puhutaan sakramenteista, rukouksesta ja Pyhästä Hengestä.

Tähän hartauteen tarvitset:

- rauhallisen hartaustilan
- kynttilän
- Raamatun
- musiikkisoittimen tai laulukirjat tai virsikirjat

Ennen hartautta valmistelee hartaustila. Järjestele kaikki tavarasi niin että voit helposti löytää ne. Jos käytät elävää tulta, varmista paloturvallisuus. Päätä lauletaanko vai soitetaanko musiikkia ja miten laulukirjat jaetaan. Kun olet valmis, sytytä kynttilä ja kutsu kaikki mukaan hartauteen.

Alkusanat: Tervetuloa rauhoittumaan, tervetuloa voiman majataloon.

Musiikkia: Kahden maan kansalainen (Löytty) NSV 2015: 37 / Exit - Askeleet / Virsi 631 - Oi Herra, jos mä matkamies maan

Teksti: Oli yö ja kulkija putosi. Hänen jalkansa pettivät hänet ja hän kaatui soraiselle tielle. Hän ei kestänyt enää ja purskahti itkuun. Hänen kätensä ja polvensa olivat verillä, hän oli loppuun palanut ja nääntynyt. Hänen kyyneleensä osuivat maahan, eikä hän jaksanut nousta ylös.

Tähän minä jään, kulkija ajatteli. Tästä minä en enää nouse. En halua enää jatkaa.

Sitten, hän tunsu lämmön vierellään ja näki Valon olevan siinä. Valo laskeutui kulkijan tasalle ja liikkui lähemmäs. Valo kosketti häntä ja kuin kohiseva tuuli ja kuohuvat aallot, kulkijaan virtasi voimaa, joka nosti hänet maasta. Valo loisti kirkkaana yön pimeydessä, kuin villinä roihuava kynttilänliekki. Kulkija tunsu Valon kannattelevan häntä, kuin Isä kannattelee lastaan, kuin kansakulkija kannattelee väsynyttä toveriaan.

Valo sanoi: "Minä varjelen sinut kaikelta pahalta, minä kannan, kun jalkasi eivät jaksaa jatkaa." Kulkija ei vastannut, eikä hänen tarvinnut. Häntä kannattelivat iäisyyden käsivarret.

Musiikkia: Älä pelkää NSV 2015: 58 / Pekka Laukkarinen - Mestari ja minä / Samuli Luomaraanta & Kotiinpalaajat - Vuoret / Virsi 338 - Päivä vain ja hetki kerrallansa

Raamattu: *Jes. 40: 28-31*

Etkö jo ole oppinut, etkö ole kuullut, että Herra on ikuinen Jumala, koko maanpiirin luoja? Ei hän väsy, ei uuvu, tutkimaton on hänen viisautensa. Hän virvoittaa väsyneen ja antaa heikolle voimaa. Nuoretkin väsyvät ja nääntyvät, nuorukaiset kompastelevat ja kaatuvat, mutta kaikki, jotka Herraa odottavat, saavat uuden voiman, he kohoavat siivilleen kuin kotkat. He juoksevat eivätkä uuvu, he vaeltavat eivätkä väsy.

Rukous: *Soi Pekka Laukkarinen – Kun sinä kuuntelet tai rukouksen voi lukea myös ilman musiikkia. Jos soitat musiikkia soita sitä kerrallaan säkeistö ja kertosaie, ja sen jälkeen hiljennä ja laita musiikki tauolle. Kannattaa kuunnella kappale muutamaan kertaan ja harjoitella tauottamista.*

Rakas Jumala, me kaadumme ja olemme eksyneet. Ole meidän kanssamme.

Musiikkia / Tauko

Pidä kiinni meidän käsistämme, kun kävelemme elämämme teitä.

Musiikkia / Tauko

Jumala, kuule meidän rukoukset, sellaisetkin mitä ei osata ääneen sanoa.

Musiikkia / Tauko

Kiitos että olet kanssamme kaikki päivät maailman loppuun asti. Aamen.

Loppulaulu: Riihikirkkohymni NSV 2015: 96 / Virsi 960 - Maksettu on velkani mun

Herran siunaus: *Lausutaan yhteen ääneen.*

Herran siunaa meitä, ja varjele meitä. Herra kirkasta kasvosi meille, ja ole meille armollinen. Herra käännä kasvosi meidän puoleemme ja anna meille sinun rauhasi. Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Aamen.

Loppusanat: Kun tästä lähdet, ota mukaasi uutta voimaa. Hyvää yötä kaikille.

Kuudes iltahartaus – Elämän päivä

Elämän päivänä aiheena on kärsimys ja kuolema sekä elämänvalinnat.

Tähän hartauteen tarvitset:

- rauhallisen hartaustilan
- kynttilän
- Raamatun
- musiikkisoittimen tai laulukirjat tai virsikirjat

Ennen hartautta valmistele hartaustila. Järjestele tavarasi niin, että ne ovat helposti saatavilla. Jos käytät elävää tulta, varmista paloturvallisuus. Päätä lauletaanko vai soitetaanko musiikkia soittimesta ja jos laulatte, päätä miten laulukirjat jaetaan. Kun olet valmis, sytytä kynttilä ja kutsu kaikki mukaan hartauteen.

Alkusanat: Tervetuloa rauhoittumaan, tervetuloa elämän majataloon.

Musiikkia: Elämä NSV 2015: 5 / Perttilä - Elämä / Virsi 507 - Herra, lahjanasi sain nuoren elämäni

Tarina: Kulkija katsoi tietä edessään ja huokasi. Valo kysyi häneltä: "Mitä mielelläsi on?"

Kulkija avasi suunsa ja sanoi: "Tiedän monia muita kulkijoita, jotka kulkevat erilaisia teitä. Kenenkään tie ei ole samanlainen kuin toisen. Joskus kohdataan ja joskus erotaan. Jonkun tie on helppo kulkea, toisen tielle tulee esteitä. Välillä kiivetään vuorilla ja välillä kuljetaan laaksoissa. Kaikilla on erilaiset tiet."

Valo oli hetken hiljaa ja sanoi sitten: "Katso ylöspäin. Mitä näet?"

Kulkija vastasi: "No, minä näen pilviä, ja en oikein muuta."

Valo: "Katso tarkemmin, mitä näet?"

Kulkija katsoi uudestaan ylös ja ymmärsi. Hän melkein kuiskasi: "Minä näen Taivaan."

Valo sanoi lempeästi: "Taivas on kaikkien teiden yllä. Missä ikinä kuljetkin, olet saman taivaan alla muiden kulkijoiden kanssa. Sininen taivas kaartuu kaikkien maailman ihmisten ylle. Jokainen kulkee omaa tietään, saman taivaan alla, saman taivaan suojassa."

Musiikki: Ajasta aikaan NSV 2015: 94 / Pekka Laukkarinen - Valaise / Virsi 979 - Tulkoon tie sinua vastaan

Raamattu *Psalmi 139: 1-18.*

Herra, sinä olet minut tutkinut, sinä tunnet minut. Missä olenkin, minne menenkin, sen sinä tiedät, jo kaukaa sinä näet aikeeni. Kuljen tai lepään, kaiken olet mitannut, perin pohjin sinä tunnet minun tekemiseni. Kielelläni ei ole yhtäkään sanaa, jota sinä, Herra, et tuntisi. Sinä suojaat minua edestä ja takaa, sinä lasket kätesi minun päälleni. Sinä tiedät kaiken. Se on ihmeellistä, siihen ei ymmärrykseni yllä.

Minne voisin mennä sinun henkesi ulottuvilta, minne voisin paeta sinun edestäsi? Vaikka nousisin taivaaseen, sinä olet siellä, vaikka tekisin vuoteeni tuonelaan, sielläkin sinä olet. Vaikka nousisin lentoon aamuruskon siivin tai muuttaisin merten taa, sielläkin sinä minua ohjaat, talutat väkevällä kädelläsi. Vaikka sanoisin: "Nyt olen pimeyden kätköissä, yö peittää päivän valon", sinulle ei pimeys ole pimeää, vaan yö on sinulle kuin päivänpaiste, pimeys kuin kirkas valo.

Sinä olet luonut minut sisintäni myöten, äitini kohdussa olet minut punonut. Minä olen ihme, suuri ihme, ja kiitän sinua siitä. Ihmeellisiä ovat sinun tekosi, minä tiedän sen. Minä olen saanut hahmoni näkymättömissä, muotoni kuin syvällä maan alla, mutta sinulta ei pieninkään luuni ole salassa. Sinun silmäsi näkivät minut jo idullani, sinun kirjaasi on kaikki kirjoitettu. Ennen kuin olin elänyt päivääkään, olivat kaikki päiväni jo luodut. Kuinka ylivertaisia ovatkaan sinun suunnitelmasi, Jumala, kuinka valtava onkaan niiden määrä! Jos yritän niitä laskea, niitä on enemmän kuin on hiekanjyviä. Minä lopetan, mutta tiedän: sinä olet kanssani.

Rukous: Rakas Jumala, minne ikinä me elämässä kuljetaankin, ole meidän mukana ja suojana, niin kuin taivas on meidän päidemme päällä. Jää siunaamaan meitä kaikkina elämän päivinä. Amen.

Loppulaulu: Riihikirkkohymni NSV 2015: 96 / Virsi 960 - Maksettu on velkani mun

Herran siunaus: *Lausutaan yhteen ääneen.*

Herran siunaa meitä, ja varjele meitä. Herra kirkasta kasvosi meille, ja ole meille armollinen. Herra käännä kasvosi meidän puoleemme ja anna meille sinun rauhasi. Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Amen.

Loppusanat: Kun tästä lähdet, ota mukaasi nämä sanat: Sinä et ole yksin. Hyvää yötä kaikille.

Viimeinen iltahartaus – Pyhä päivä

Pyhän päivän aiheena on nuori usko ja seurakunta.

Tähän hartauteen tarvitset:

- rauhallisen hartaustilan
- suuren kynttilän
- Raamatun
- musiikkisoittimen tai laulukirjat
- kynttiläristin (Puusta ja metallista tehty ja hiekalla täytetty ristinmuotoinen pohja.)
- tuikkukynttilöitä yhtä monta kuin osallistujia on
- palosammutusvälineistö
- jos ei ole kynttiläpohjaa, led-kynttilät sopivat mainiosti
- jos ei ole led-kynttilöitä, voidaan ottaa yhtä monta isompaa kynttilää kuin isos- tai pienryhmiä on plus yksi leirin ohjaajille

Tämä on leirin viimeisenä iltana pidettävä iltahartaus. Ennen hartautta valmistelee hartaustila ja päättää kynttilöistä. Jos käytätte aitoja kynttilöitä, varmista paloturvallisuus erityisen huolellisesti ja varmista palosammutusvälineistön saatavuus. Järjestele tavarasi helposti saataviksi. Päättää musiikista. Kun olet valmis, ota joka tapauksessa itsellesi yksi suuri kynttilä ja sytytä se. Hengitä syvään ja kutsu kaikki mukaan hartauteen.

Alkusanat: Tervetuloa rauhoittumaan, tervetuloa pyhän majataloon.

Tarina: *Tämä tarina sisältää raamatunkohdan.*

Herätyskello piipittää ja vaatii heräämään. Nuori pyyhkii silmiään ja heittäen peiton pois päältä, hän sammuttaa tuon ärsyttävän äänen. Samalla, hänen kätensä osuu korurasiaan. Nuori nousee istumaan ja ottaa rasian käteensä.

Tosiaan, nuori ajattelee, tänään on konfirmaatio. Hän pitelee kädessään kumminsa antamaa ristiä. Kun nuori katselee sitä, hänen mieleensä palaavat unet, joita hän on nähnyt. Niissä hänen vierellään oli aina Valo.

Sehän on Jumala, nuori ajattelee. Aina minun mukana.

Nuori katsoo ristiä ja hän tuntee hiljaisuuden hymyilevän hänelle. Hän ottaa ristin korurasista ja kiinnittää sen kaulalleen. Nuori tuntee sydämensä rauhoittuvan ja muistelee: Rippikoulussahan opetettiin, että Jumala on joka päivä juuri minunkin kanssa.

Nuori nousee ylös ja huomaa Ripariraamattunsa pöydällä. Hän nappaa sen käteensä, avaa sen summamutikassa ja lukee:

Psalmi 121.

Minä kohotan katseeni vuoria kohti. Mistä saisin avun? Minä saan avun Herralta, häneltä, joka on luonut taivaan ja maan. Herra ei anna sinun jalkasi horjua, väsymättä hän varjelee. Ei hän väsy, ei hän nuku, hän on Israelin turva. Hän on suojaava varjo, hän on vartijasi, hän ei väisty viereltäsi. Päivällä ei aurinko vahingoita sinua eikä kuunvalo yöllä. Herra varjelee sinut kaikelta pahalta, hän suojelee koko elämäsi. Herra varjelee kaikki sinun askeleesi, sinun lähtösi ja tulosi nyt ja aina.

Noh, nuori ajattelee, tästähän on hyvä lähteä. Nuori sulkee Raamatun ja risti kaulassaan hän astuu uuteen vaiheeseen tiellään. Ihan kuin unensa kulkijalla, nuorellakin on vierellään Jumala.

Musiikki: Kuljeta ja johda NSV 2015: 101 / Samuli Luomaranta & Kotiinpalajat - Luotu ja lunastettu / Virsi 511 - Tie valmis on

Ota sytytetty kynttilä lähemmäs ja näytä sitä kaikille.

Tämä yksi kynttilä näyttää pieneltä, mutta kun niitä on monta, niiden valo täyttää koko huoneen. Kun meidät on kastettu, olemme saaneet kastekynttilän. Nyt, kun rippileiri alkaa olla ohitse, muistellaan meidän kasteen merkitystä ja sytytetään meille jokaiselle kynttilä, niin kuin meille on sytytetty kasteessa.

Ohjeista kynttilöiden sytytys, jokainen osallistuja saa sytyttää itselleen oman kynttilän. Jos käytätte ryhmäkynttilöitä, jokaisen ryhmän isonen nimeää kaikki ryhmäläisensä ja sytyttää kynttilän sen jälkeen.

Jokainen kynttilä yksin on pieni valonlähde, mutta näin suuressa joukossa meidän kynttilänliekkimme luovat suuren valon. Miettikää, jos näitä kynttilöitä olisi yhtä monta kuin seurakunnassa on jäseniä. Niiden tuottama valo valaisisi suuren tilan.

Entä jos kynttilöinä olisivat kaikki maailman ihmiset? Mikä valomeri se olisikaan!

Jeesus on sanonut, että hän on maailman valo. Ollaan mekin omia pieniä valojamme läheistemme elämässä, levittäen hyvää mieltä ja valoa pimeyteen.

Rukous: Rakas Jumala. Anna meidän valomme loistaa yön pimeään, niin että me voisimme olla matkakumppaneina läheisillemme. Kiitos että sinä olet maailman valo. Valaise meidän polkumme. Aamen.

Loppulaulu: Riihikirkkohymni NSV 2015: 96 / Virsi 960 - Maksettu on velkani mun

Herran siunaus: *Lausutaan yhteen ääneen.*

Herran siunaa meitä, ja varjele meitä. Herra kirkasta kasvosi meille, ja ole meille armollinen. Herra käännä kasvosi meidän puoleemme ja anna meille sinun rauhasi. Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Aamen.

Loppusanat: Kun tästä lähdet, ota mukaasi valo. Hyvää yötä kaikille.